

առաւոր և պատվական արքունուստ, որ
 ճուշդէր զօգտուիլն մարդկան և հրամայեաց
 ինձ առնել զիրք քի կարճաբան յաղաքս
 զդեղոց և ցաւոց և զկերակուր ճանաչել.
 Եւ դեղ որ լինին ի գիւտ և գտանին, ևն...
 Եւ ապա զթարգմանութիւն Ապղարիպայ
 «որդուն Գրիգորի Հայոց Մարգպանի և ետ
 զթարգմանել զսա ի Տաճիկ զէֆթարէ ի հայ
 ղիգու. ջնուտ բժիշկն որ անուանէր Պի-
 ղերայ, որդոյ Երեմիայ բժշկապետի...
 Եւ ապա ես Ստէփանոս մեղուցեալ ծա-
 առայս Աստուծոյ և նուաստ քահանայ որդի
 Եկարոնի բժշկապետին ընթեսացոյ, որ
 զթարգմանի Ուռայս, սակաւիկ մի զոր ես
 ղէի արաբել և օգտուի էր փորձիլ բազմաց,
 Եւ զոր իմ հօրէն էի ուսել, և ի Միխթար
 և ի Սիմէոն բժիշկէն խօսք սակաւ եղի
 զայս գրուեցս վասն օգտութեան մարդ-
 ւան, և որչափ կենդանի իցէ, ի վայելուիմ
 Եմարմոյ... Եւ իմ. ծնողացն Լհարոն
 արժակին, և Մհրաբի, և հարազատ եղբոր
 զիմոյ Ճօսելի բժշկին և յառաջ փոխեցելուն
 Կառ Գրիստոս Միքայէլի բժշկին, թողցէ
 Ընէն: Ու ապա բանադրանքներ կը կար-
 դայ իր պատուէրները անաստողներուն,
 և ապա կը խօսի իր դործը դասաւորելուն
 և բժշկական բառարանը պատրաստելու
 մասին. Ընէն ես մեղուցեալ Ստէփանոս...
 Երազում աշխատանքը ընտրեցի սակաւ և
 զըզորդեցի Կիլիկեցոց Բառին վրայ և յԱ-
 րեւելից Բառին վրայ և արաբի զսա միջ-
 անալբար...» Այս Յիշատակարանը կը վեր-
 ջանայ սա տողերովը. «Կատարեցաւ բժշ-
 քական ձեռամբ պարոն Ըսաստանին,
 Գրեցի զսա ի Հստամպուլ քաղաք եր որ
 Ըհօտուն առին»: Այս վերջին ըսածը 1518
 թուականները կը շոյափէ ուստի և ձեռա-
 գիրս այդ թուականներուն գրուած:

Թիւ 5. — Բժշկարան Օհան — պարսաւ
 բժշկին սերաստացոյ, միէջեան, փոքրա-
 գիր, համառօտ յառաջարանով բժշկութեան
 և մարդուս առողջութեան պահպանման
 մասին խօսելէ վերջ կը յաւելու. «Արդ ես
 զայս մտածելով յանձն առի զաշխատանս
 վասն թարգմանելոյ զփոքրիկ գրիս այս
 բայց բազմաբարուստ ի լատին գրոց առ
 զի յօգուտ Հայոց որպէս մինն ի յանգիտացն
 զոր եմս իսկ Սեբաստացի ձեռնաց կոչեցեալ
 Ըմհ. Պարաւի թոռ Գարբէլի որդի Ռա-
 ֆայէլի եէկէն և աշակերտ տիրացու

«Օհան, սուտ անուն կոչեցեալ որ եմ
 «գործով դատարկ»: Ձեռագիրն թուականը
 կը պակսի, բայց բժիշկ և դեղագործ Պար-
 սասմաններէն մեր քաղաք տեղեկութեանց
 համաձայն զործոյս թարգմանիչ և բժիշ
 Օհան — իրենց պապը — մեռած է 1844ին
 81 տարեկան, յաջող վերադարձ մը և ճար-
 տար բժիշկ մ'է եղբի, հմուտ՝ լատին,
 թուրք և հայ լեզուներու որով լատին
 բնագիրը յաջող զբարարով մը կրցած է
 ցոյցնել: Գործը կը բաժնուի երեք մա-
 սերու, որոց երկրորդը բժշկական բառա-
 րան է, հայաստա լատին բառերու զիմաց
 համառօտ բացատրութեանց հետ գրած է
 թուրք. պարս.՝ ռուս. և հայ անունները:
 Մեր միւս բժշկարաններն են թուով
 15 Ամերտ. ի Անգիտաց Անպալ կամ բժշ-
 կական բառարանը: Միխթար Հերացոյ
 Ջերմանց միխթարութիւնը, Բազարատայ,
 Կապիանոսի բժշկարանները և այլ մանր
 մուտք:

Գործոյս իր վերջարանութիւն կը դնեմ
 հոս հին ձեռագիր տաղարաններէ ծաղկեն-
 րու մասին հաւաքած տաղերէս մէկ քանին:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԱՐԻԿԵԱՆ

(Շարունակելի՝ 4)

ԿԵԱՆՔ ԵՒ Ո՛Յ ԼԵՁՈՒ

Արօն մը յեզու մը չէ. կեանք մըն է ան, կամ,
 եթէ Եւեյի կը սիրէ, ամբիւս ա՛յնքան իմանայի եւ ուրի
 յեզու մըն է՝ Եւեյն է կեանք մը: Անկա կեանք մըն է,
 մեր կեանքին վրայ աւելցած. կեանքն է նոյն ինքն մեր
 կեանքին: Այդ կեանքը այս կեանքին մէջ կը մօճէ
 մեկ կողմէն միւր կը բաժանցէ ա՛յնքան ներհանալ-
 քաւ արիւնը միացած է միսին, զոր կը քրջէ և կը
 սնուցանէ: Եւ ինչպէս որ մարդկային մարմնին որ եւ է
 մեկ տեղէն՝ ամենեւնի մակերեսային ճեղքումը արիւն կը
 հոսեցնէ, նոյնպէս ալ կրօնը, մարդկային կեանքին այս
 նմարի եւ զուս արիւնը, կը ժայթի և կը հոսի այդ
 կեանքին բոլոր կողմերէն, բայց զվճար մը՝ արտաքին
 աւարկանքով ամենաբարձր հպում մը որ հեռանալով
 այսինքն թէ, կեցած՝ մեր մտածամբն և կամքին կեցածը
 նոյն իսկ, իբրեւ չափը մէկուն և կանոնը միտքն, բա-
 ցակայ չէ ան մեր կեանքն Եւեյնանքն ալ մէկն, եւ
 կը Եւեյնանքն կամ կը մտածակցի մեր գաղաղութիւնն-
 րէն ամեն մէկուն: